

NEJPODIVNĚJŠÍ TRAGEDIE VÁLKY

Čili ČINEM v historovaném světě jeví se zájem o otázku, jaký památník světové války vystavíme nad všechny ostatní, zbudované přítomnou generací, a vytrvá nějaké po nadecházející stáletí, aby připomínal budoucím generacím dobu, kdy téměř celý svět stal se zbraní.

Těmže v každé zemi, jež podléhá se na válece, pomníky různých druhů jsou stavěny — na paměť bitev, kampaní, pozoruhodných činů vojevůdců a posléze vítězství samotného. Myslenky a city nejobzornějších sochařů a architektů a vlasteneckých společností jsou povahou do těchto památníků a každá z nich má býti trvalým symbolem výška národa za vynikající služby svých synů.

Avšak čas otupuje hrot citů. Příklad často moeně pohnutí dneška ustupuje materialismu zřetku. Velké hrobky, v nichž velebí zástupové shromáždění se dnes s hlavami obnaženými a s posvátnými vzpomínkami, mohou býti zanedbány a zapomenuty v jiném století a mnohé z nich snad se sřítí a obrátí se v rozvaliny. A tak dnes mnozí se táží, který památník bude inspirován epizodou dostatečně významnou a nesmazatelnou v historii světové války, aby překonala zapomnětlivost věků budoucích.

Zdá se, že americký aviatik, vznišející se v svém stroji níže nad bojištěm, rezervaným nepřátelskými stíhacími, rozluštil tento velký problém v podnětu, který mu přišel na mysl, když uznamenal tragedii, odehravší se pod ním. Tragedie tato byla toliko jednou z událostí smutného toho dne, tak málo významnou, že snad ani velcí generálé se o ní nedověděli a časopisecké depesce nezaznamenaly jí pro civilní obyvatelstvo domů. A přece podnět, který zrodil se v duši amerického aviatika, který tragedie této byl svědkem a který sám usmrcen byl krátce po té, slibuje státi se trvalým v mramoru na věčných základech vzpomínek, které zůstávají, i když z všechno ostatní bude zapomenuto.

Dne 12. června, v době bitev o Verdun v roce 1916, jedno sto mužů, tvořících poslední zbytek francouzské setniny, čekalo ve svém zákopu na rozkaz, aby vyrazilo směrem k Donauumontu, kde německé dělostřelecký pluk měl své pohosto. Francouzským vojákům bylo nařizeno, aby stáli v pohotovosti. Jejich pušky byly vztýčeny a bajonetý nasazený a každý voják byl připraven na rozkaz vyraziti nad zákop. Poddůstojník, který zaujal místo usmrceného kapitána a poručíka, držel hodinky v rukou, vyčkáváje, až minotová ručička přiblíží se k číslu, stanovené k zahájení útoku.

Pole, kde zákop byl zřízen, bylo rezerváno německými stíhacími. Vlhká páda byla měkká a pohybovala se v úzkých vlnách jako rozbourčené moře. Nad nimi v dešti německých šrapnelů vznášel se americký aviatik, Gordon L. Rand, syn zámocného bankéře z New Yorku, zesnulého George C. Randa. Mladý Rand, jehož jméno nalézalo se v seznamu předních klubů new-yorských, byl nadšeným aviatikem již před válkou a byl jedním z prvních mladých Američanů, kteří připojili se k Lafayetteově eskadrille.

Ve chvíli, kdy mladý Američan blížil se k zákopu, pohotoví vští útocnou setninu k významnému cíli, až velcí poddůstojník vydá rozkaz, uznamenal, že rozměklá páda pod ním zvedla se náhle moenou vlnou. Nežli mohl varovati vojáky v zákopu, obě strany zákopu se uzavřely a pohybilo sto mužů. Vojákům nezbylo ani času, aby odložili zbraně. Ani výřek se neozval — tak náhlou byla tato katastrofa. Tam, kde nalézal se zákop, objevilo se toliko prázdno místo, nad nímž zvedaly se toliko hlavní pušky, každá s nasazeným bajonetem, vztýčeným k obloze. Ani jediný z těchto sta vojáků neunikl a ani jediný se nepohnul. Linie zůstala neporušenou. Vztýčené bajonetý nalézaly se ve vzdálenosti jednoho muže od sebe, jakoby třímány byly nad hlavami setniny při inspekčním pochodu.

Mladý Američan snesl se blíže k zemi. Byl by přistal k zemi, avšak věděl, že vojákům pomoci nemůže, i kdyby unikl všem střelám, jež kolem něho přelý. Vydal se za linie pro nové rozkazy, ale rozhodl se, že vrátí-li se toho dne do ležení, učiní opatření, aby památník této malé skupiny vojáků, čekající na rozkaz k útoku, nebyl nikdy zapomenuto.

Toho večera ve svém hangaru Američan napsal check na 500,000 franků a poslal jej s poštovními poukazkami své škadrony do hlavních vojenských úřadoven se žádostí, aby obnos tento odevzdán byl náležitým úřadům, aby zajištěno bylo zbudování trvalého památníku v některém místě ve Francii této izolované skupině vojáků, která byla zabubena tak úplně a tak náhle. Hlavní vojenský úřadovny ani o této příhodě nevěděly. Nikdo jí nebyl svědkem, vyjímaje aviatika. Nežstál žádný důstojník, aby vyhotovil zprávu o události a major battalioni toliko oznámil, že sto vojáků se pohřbili.

Check poslán byl hlavní vojenskou úřadovnou válečné pomoci společnosti v Paříži s poznámkou, že úřadovna neví, o co se jedná, a nemá času, aby se dotazovala na věc aviatika, jehož povinnosti nemožou býti přerušeny úřední žádostí o vysvětlení. Check zůstal v úřadovně společnosti až do uzavření ní příměří. Pak se vyšetřilo, že mladý Američan byl usmrcen při vzletu nad Verdun. Od jeho nejbližší přítel, kterým často vypravoval o hrůze, kterou prožil ve chvíli, kdy viděl jak vojín pod ním, připraven k útoku, pohřben jsou za živa, tak že jenom vztýčené bajonetý naznačují místo, kde stáli, členové společnosti dověděli se o události.

Komise byla poslána do okolí Donauumontu, aby zjistila, co je na historii této pravdy. Byl to dramatický okamžik, když členové komise, pátrající v polích v okolí jmenovaného města, přišli náhle na němž důkaz podivné tragedie — dlouhou, rovnou linii hlavních pušek, z nichž každá opatřena byla bajonetem, vyčnívající z půdy. Bitva nepohybně přesunula se s tohoto pole na jiné toho dne a nikdy již se sem nevrátila. Žádní vojáci nepřišli v tato místa a přišli-li, pak minulí německé památníky svých kamarádů, kteří zemřeli náhle v přípravě k boji.

Bylo zahájeno pátrání po příbuzných amerického aviatika v New Yorku. Jeho majetek byl rozdělen mezi dědice, avšak tato ihned učinili uspořádání, aby check, který poslán byl vojenské úřadovně a nebyl vyměněn, byl vyplacen a přání jeho o zbudování památníku vojákům splněno.

André Ventre, prominentní francouzský architekt, byl zjednan společností, již fond tento byl svěřen, aby nakreslil plány pro vybudování památníku. Ventre projevil náhled, že památník tento neměl by býti zbudován v Paříži, nýbrž na místě, kde sto koster dosud stojí a že jejich pušky mají státi na vždy tak, jak stály, v pohotovosti pro útok.

Páda v okolí zákopu bude trváje zachována. Mramorové plotny, jež tu budou položeny, zabrání vzrůstu vegetace. Nad nimi pak má býti zřízen sloupový památník ze žuly. Ve věchdu má se nalézati masivní pyflon s velikým křížem. Na kříži tomo vytesáno bude třicet jmen, jež bylo možno z celého sta vojáků zahynuvších zjistiti. Prázdna místa na kříži budou k počtu těch, jejich jména zjištěna býti nemohla. (Po napsání tohoto článku došlo zprávy, že památník tento byl již dedikován za účasti amerického vyslance a francouzského presidenta Millera.)

Vzpomínka na boly a pokuty světové války může vyblednouti u budoucích generací, plně zamotaných otázkami svých dnů, a však kdo bude moen stanouti u tohoto velkého památníku a pohlednou na linii bajonetů, vztýčených nad zemí, bez hlubokého pohnutí

A při představě sta koster pod toulou zemí, kdo nepopomenou ostatních mrtvých a myšlenky, za kterými položili svoje životy? Tento budoucím divákům v zákopové hrobce vztýčené bajonetý budou sloužit jako útrouci, o kterých vypráví Herodot, že stáli za každým římským generálem na jeho triumfálním voze, aby mu po každém jásetu shromážděného lidu zaseptali: "Podívej se za sebe, pamatuj, že tvoji vojáci tě učinili tím, čím jsi!"

Při reklamaci práci na evropských bojištích jsou stále nové důkazy velkých tragedií odhalovány, avšak žádná z nich nemůže se rovnati osudu onoho sta francouzských vojáků, jejich zbraně, zvednuté nad zákop, které se strážlivou náhlostí stal se jejich hroben, jsou zachovány jako vhodní památník hrudině, kterým čelila Francie německé invasi.

Před několika týdny skupina pracovníků Amerického červeného kříže, cestující přes hory v Albani, prošla údolím, v kterém nahromaděna byla sta lidských koster, vybělených kostí mužů, žen a dětí. Jeden z domorodých průvodčích byl tážán po vysvětlení této hrůzné podivné a odpověděl jediným slovem: "Vle!" Vyšetřením se zjistilo, že toto struční sdělení je správné. Tyto kosti je všechno, co zbylo z druzhým srbských uprchlíků, časti půl milionu lidí, kteří přešli před postupem německo-rakouských armád a hledali bezpečí v nehostinných horských průsmycích v Albanii. Cestující pěšky v strašlivě zimé krajinami, kde potrava a palivo nejsou k získání, museli trpěti strašlivé. A tu jedné noci ku všem svému utrpení přepadeni byli ještě vlky.

Posice koster poskytuje zástečnou představu o hrůzném události, ku které došlo v tomto opuštěném údolí. Ustrašení výtím blížících se vlků, uprchlíci tvořili skupiny, chtějíce snad svými těly chrániti děti. Všichni byli sesláblí v důsledku hladovění a napolo zmrzlí, avšak zbývající silou volali nebe o pomoc. Smečky vyhledové vlků vlků je obklíčili. Nebylo uniknutí a nebylo také žádných prostředků k obraně. A brzy na to nešťastní tito lidé, kteří v pudu sebezáchrany vydali se na dalekou cestu a překonávali hlad a zimu, byli roztrháni zuřivými bestiiami.

Teprve nyní po válece se dovídáme, že vlecí zavazníky jednuu tragedii ve světové válce. Ruský důstojník, který nedávno uveřejnil svoje vzpomínky na zimní kampan v Východním Prusku, vypravuje vzrušující historii. Po skončení krvavého utkání on a prostý voják sledovali, že jsou zřejmě jedinými živoucími dušami, zůstávajícími na bojišti mezi mrtvými. Oba byli značně poranění, avšak vzájemně se podporující, doplzlili se do neďalekého lesa.

"Náhle," vypravuje důstojník, "zarazili jsme se v hrůze. Z temnot neslo se k nám výška vlka. Znalo neskonale žalostivě v té smutné zimní noci s mrtvolami našich kamarádů kolem nás. Jiný vlk odpověděl stejně táhlou, zabnou notou. Nejméně třídruhá, dábělem a kdysi usmrtil jsem mnoho vlků; avšak přisněné vřiti, dolehající na nás jako řetěz stálo se uzavírající, mělo za následek, že jsme se chvěli. Viděli jsme, že jediní naše nádeje spodívá v uniknutí z tohoto osudného kruhu. Podářilo se nám v napjetí posledních sil se zvednouti a dáti se na útěk. Druh měl, brzy klel za mnou a když dostihl jsem úkrytu v nějakém podrostu, nebylo po něm ani stop. Ondle jsem. Když našel jsem vedomí, byl již jasný den a vleci zmizeli. O několik yardů dále viděl jsem vlky ohlodané zbytky chudáka, který spolu se mnou zahájil závod o život."

Nepohybně nejobdivnější ze všech tragedií ve světové válce nemůže býti nikdy napsána. Jsou to, jak přikladu, hrůzy, jež nastaly po zničení moeným výbuchem Němci obnaženého hřebenů Messines, podobnosti poslední okamžiku života lorda Kitchenera a vzrušující události, které vedly k záhadnému zmizení uhelné lodí Spojených Států, Cyclops. Výštemi těchto a jiných událostí ponechána je fantasií spisovatelů, neboť všichni ti, kteří by mohli pověděti, jak všechno se událo, za

hybnou. Byla to jenom náhoda, která umožnila, aby americký aviatik pověděl světu, jaký tragický osud potkal sto francouzských hrudin a Verdunu.

VRŠEK MONT BLANCU SE SŘITIL.

Hora Mont Blanc, jež byla nejvyšším horským velikánem v Evropě, ztratila svůj výškový přímět dne 24. listopadu tohoto roku, neboť její vrcholek se sřítíl. Lidé, žijící v Chamonix, malém francouzském městěčku, odkud turisti vydávali se na tuto pozoruhodnou horu, a v Pourtauu na italské straně byli uvedeni v paniku temnými zvuky strašlivé laviny, která hrnula se průsmyčkem Brentským po svahu hory do Italie, drže všechno, co se jí namano v cestu.

Bylo dobře patrné, že lavina měla svůj původ v značné výšce, poněvadž trhala i skály a drtila moeně stromy, jak řítily se po svahu hory a zastavila se teprve před osadou Pourtauu. Zprávy, došle sdělily, že nedošlo při tom k ztrátám na životech. Obydli, kteří nalézala se v cestě laviny, usklažkuje jenom vláskem. Několik živorečcích mil země, užívané k zemědělským účelům, pokryto bylo obrovskými kusy ledu, vytrhanými stromy a kusy skal. Borový les u Pourtauu, známý po celé Evropě velikostí svých stromů, byl úplně zničen.

Po tři následující dny obyvatelé městečka na horském úpatí nevěděli, co bylo příčinou strašlivé laviny. Mha, která zahalovala vrchol hory Mont Blanc, konečně zvedla se v sobotu a teleskopem bylo zjištěno, že vrchol hory se sřítíl. Tvárnost hory se značně změnila a událost tato připravila horu tuto o titul "krále Alp," neboť až do 24. listopadu byla 15,781 stopu vysoká. Lavina byla způsobena rozštěpením se častí vrtébové pyramidy, která tvořila vrchol největší hory v Evropě. Kámen sřítíl se strážlivou prudkostí do ložisek sněhu a ledu a v echvíli vytvořila se obrovská sněhová koule, jež polybovala se rychle po svahu, mohutně každým okamžikem.

Mnozí mají za to, že hora Mont Blanc nalézá se ve Švýcarsku. Pravdou je, že hora tato nalézá se na pomezí Francie, Švýcarska a Italie, mezi Velkým a Malým průsmyčkem sv. Bernarda a hlavní její část je ve Francii. Hora za jasného dne může býti spatřena z Lyonsu. Malé městečko Chamonix bylo cílem turistů, kteří přáli blízkosti.

Vzestup na tuto horu byl plný nebezpečí. Více jak 500 osob, pokud je známo, bylo usmrceno při cestování v jejich výšcích. Jacques Baltat, odvážný horal, byl prvním, který dostal se až na vrcholek hory. Došel velkého svého vítězství v roce 1786 po strašlivě noci strávené mezi praska jími glaciery a duncími lavinami. Avšak toto vítězství Baltatovo nebylo konečné. Mont Blanc čekala celých čtyřicet osm let, aby se pomstila. V roce 1834 Baltat zabýval při novém pokusu o dostižení vrcholku hory, sřítiv se do propasti.

Velké množství horských průvodčích zahynulo při slézání hory, aby turistům ukázali její krásy. Členové Couttetrovy rodiny v Chamonix byli průvodčími turistů po celá stáletí. Ambrose Couttet, statný Savojan, provázek Garrett P. Serviss, známého alpinistu a spisovatele, na vrcholek hory v roce 1895, přes to, že věděl, že tři jeho předkové zahynuli na cestách po svazích zřádě hory. Věděl, že jeden z jeho předků stejného s ním jména lež na ledových prsou hory, kde se sřítíl do hluboké propasti. Jiný jeho předek, Pierre Couttet, usmrcen byl lavinou.

Ambrose Couttet a Garrett P. Serviss nesetkali se v výsledkem při pokusu o dostižení vrcholku hory. Když dostali se do značné výše, uznamenal Couttet, že strážlivě bouře řídí na vrcholek hory a že laviny řítí se na všechny strany. Serviss trval na pokračování v cestě, ale Couttet, který znal rozmary hory, odepřel. "Je nebezpečné, že bychom se zastoupiti," prohlásil průvodčí klid-

ně. Serviss později připustil, že toho dne nebylo možno dostati se na vrcholek hory a že rozvaha je ho průvodčího vlastně zachránila jeho život.

Nepochybně k nejtragičtější události na hoře Mont Blanc došlo v roce 1870, kdy cela družina turistů o jedenácti členech zahynula při sněhavé bouři neďaleko vrcholku této hory, jež často nazývána byla "střechem Evropy."

TAJE ČÍNSKÉ ČTVRTI V NEW YORKU

Čínská čtvrť v New Yorku upadla před sedmi roky v dímotu. Nebyl to však neklidný spánek kuřácké opia. Byl to klidný odpobek zákona a pořádku. Čínská čtvrť oblast klikatých a úzkých uliček na úpatí Bowery, přestala býti tím, čím kdysi byla. Turisté sice přicházeli sem jako před tím, aby prohlédli si místo, o kterém tolik se kdysi psalo jako zločinu- ným pečetem. Avšak čínská čtvrť stala se osadou, dbalou pořádku a zákona.

Před několika týdny ozvaly se tu opět tři výstřely, které vyvolaly tu paniku. Ze všech dveří obydlí a uliček sbíhali se Číňané na seču střelby. Tři detektivové prodrali se zastupem, který tarasil vedle ke kulečnickové síni Lee Bratří, jež nalézá se nad malebným starým čínským divadlem. Na podlaže ležel tu v kaluži krve Leon Yung. Jeden z detektivů obrátil mrtvolu a sebral malý kousek olova, který přivodil smrti. Kule tato byla poznamenaná značkou bandy Hip Sing Tong. Kule tato byla poznamenaná značkou bandy Hip Sing Tong. Kule tato vyvolala vzpomínku na starší dobu, kdy v čínské čtvrti docházelo často k zločinům.

Noni snadným úkolem popsati čínskou čtvrť v New Yorku, jak kdysi vyhlížela. Ti, kteří měli příležitost projiti úzké její uličky, Pell ulic, Mott ulic a Doyers ulic, měli za to, že není možno; aby na tak malé rozloze mohlo se státi tolik zločinů. Ale pod povrchem nalézaly se spodní místnosti a podzemní cesty. To bylo jiné město — podzemní středisko zločinů. Zde bylo bojiště dvou stálo proti sobě válku vedoucí bandy čili tong — Hip Sing Tongu a On Leong Tongu. Ve zločinných metodách byli tyto Číňané značně pokročilými, ale značně primitivními ve svých metodách válečných.

Moek Vnec byl náčelníkem Hip Sing Tongu a Tom Lee byl náčelníkem druhé fakce. Po léta vedly tyto dva tongy proti sobě zápas na život a na smrt a policie marně snažila se proniknouti tajnosti a mysticismu toho všeho. Lepší druh Číňanů po té počal pracovati ve prospěch pořádku a zákona a jejich práce nezůstala bez vlivu na ostatní. Nepřátelství mezi oběma tongy ochladlo a došlo jednoho dne k tomu, že vůdci nepřátelských stran podepsali u soudu v New Yorku příměří, stejné jako číní váleční země. A dokonce vy- strojen byl banket pro členy obou těchto tongů na oslavu podepsání smíru.

To bylo před sedmi roky, kdy čínská čtvrť upadla v dímotu, aspoň pokud zločin se týče. Leon Yung byl příslušníkem Hip Sing Tongu. Po podepsání příměří také on odložil všechno nepřátelství, přijal práci v obchodě své organizace a žil spokojeně se svou bílou ženou, Josi Meyerovou. Vypravuje se však, že Leon nevzdal se užívání drog.

Po té přišla válka a Leon Yung byl povolán do zbraně. Odebral se do tábora Upton a odtud poslán byl do Francie. Vrátil se zpět zdravý a živ a co více, odnalykl si na vojné užívání drogů a opia. Nabyl nového sebevedomí a rád o sobě mluvil. Mluvil také rád o jiných věcech a to bylo kame- norem hrazu. Asi před rokem byl vyložen z Hip Sing Tongu. Ve sklepě obydlí na Pell ulici konal se soud a ten rozhodl, že jako příslušník mluvka musí býti vyložen z beatrstva. Byl také propuštěn z práce v obchodě. Leon Yung zařídil si prádlnu, ale valně se mu nevedlo.

Jeho bílá manželka vypravuje, že by vyživ, aby opustil čínskou čtvrť. Leon Yung věděl, co znamenalo by neuposlechnuti takové výzvy v době, kdy vládli Moek

Duck a Tom Lee. Věděl však také, že podepsáno bylo příměří a že poměry v čínské čtvrti se změnily. Z této příčiny zůstal.

Událost, ku které došlo dne 21. listopadu, není dosud náležitě vyjasněna. Číňané o takových případech nemluví. Leon Yung hrál kulečnick v místnostech Lee Bratří, kterážto místnost byla neutrálním územím, neboť majitelé její jsou Korejci. Ozvaly se tři výstřely. Turisté, kteří prohlíželi si čínskou čtvrť, rychle uchýlili se do bezpečnějších částí New Yorku. Detektivové nedopadli nikoho. Byla tu jenom značkována kule a později chlapce nalezi revolver, v kterém nalézaly se ještě tři jiné podobné kule.

Vyslovení se obavy, že v čínské čtvrti dojde k obnovení boje mezi soupeřícími tongy. Možná, že tři tyto výstřely znamenaly obnovení zločinosti, která v minulosti mno- ho zaměstnávala policejní orgány v New Yorku.

ZMĚNY V BERLÍNĚ

Dnešní Berlín je velmi rozdílným městem od Berlína před třiceti roky, praví Noel Buxton v zajímavém článku v časopise The Manchester Guardian. V době prvního světového války v roce 1890 Bismarck právě padl a naděje válečné strany a autokratů upjaty byly na mladého muže, jehož neklidná osobnost je váhla. A tyto živly nebyly ve svých nadějích zklamány.

Mladý německý císař brzy ukázal, že chce býti vojáckým a že chce německé jméno učiniti obávaným. Německo stalo se militaristickou národností a to připomínáno bylo návštěvníku na každém kroku v této zemi, v Berlíně ovšem především. Důstojníci německí byli jakýmsi polobohy. Kráceli po ulicích ve vedomí vysoké své důležitosti. Všechno muselo se jim uhybnati z cesty a o všem i lidé, kteří přišli do Německa z jiných zemí. Němci sice ponechali si mnohé ze starého zřízení, ale přece jenom dnes si člověk při návštěvě Německa musí brzy uvědomit, že starého militaristického ducha tu již není.

Dnešní Berlín poskytuje toho důkaz. Veliké paláce na Wilhelmstrasse, jež byly druhdy sídly moených, byly zaujaty civilními úředníky a ozývá se tu váude dnešek klepot psacích strojů. V paláci a krásnými zahradami, sousedícími s Tiergartenem, kde druhdy sídlil vrchní správce císařovy domácnosti, bydlí nyní Ebert, bývalý sedlář, jenž stal se prezidentem Německa. Navštívil jsem německého presidenta a spolu s vádci většinou socialistů sestoupili jsme do zahrady, kde použili jsme pohostinnosti paní Ebertové. Zde v krásné besídce hovořil jsem se socialistickými členy říšské rady o naléhavých problémech socialistického Německa.

V jiném paláci berlínském, jenž je residení předsedy říšské rady, obědval jsem s novým předsedou Loebem, který je dobře znám v anglických dělnických kruzech. Stíny bývalých německých vládců musely se chvěti hrůzou, když noví vládcové Německa docela přátelsky hovořili se sloužilci, z nichž mnozí snažili se pochlibiti troškami angličtiny v hovoru s anglickými hosty.

Návštěva říšské rady odhalí novou revoluci, jež významuje se přítomností velkého počtu žen, které do nedávna v Německu neměly žádných práv a dnes těší se politické rovnoprávnosti s muži a mohou netoliko voliti, ale i volenu býti. Tituly a výsady neznamenají nyní nic. Bohatí jsou nuceni platiti nyní nejvyšší daně a přes to mají jenom stejná práva s ostatními. V elegantních restauracích, kde ještě před dvěma roky přineom a šlechticům prokazovány byly zvláštní pozornosti, jedná se se všemi návštěvníky dnes stejně.

Mezi minulostí a přítomností Německa leží propast. Berlín sám je toho svědectvím. Konservativní živly, starému režimu věrné, ovšem neustávají v práci pro obnovení starých časů. Ale převládá většina německého lidu si obnovu militaristického nadvládí nepřeje a postaví se zajiště proti každému reakcionářskému pokusu v Německu na nejhroznatější odpor.

Byla to jenom náhoda, která umožnila, aby americký aviatik pověděl světu, jaký tragický osud potkal sto francouzských hrudin a Verdunu.

Hora Mont Blanc, jež byla nejvyšším horským velikánem v Evropě, ztratila svůj výškový přímět dne 24. listopadu tohoto roku, neboť její vrcholek se sřítíl. Lidé, žijící v Chamonix, malém francouzském městěčku, odkud turisti vydávali se na tuto pozoruhodnou horu, a v Pourtauu na italské straně byli uvedeni v paniku temnými zvuky strašlivé laviny, která hrnula se průsmyčkem Brentským po svahu hory do Italie, drže všechno, co se jí namano v cestu.

Bylo dobře patrné, že lavina měla svůj původ v značné výšce, poněvadž trhala i skály a drtila moeně stromy, jak řítily se po svahu hory a zastavila se teprve před osadou Pourtauu. Zprávy, došle sdělily, že nedošlo při tom k ztrátám na životech. Obydli, kteří nalézala se v cestě laviny, usklažkuje jenom vláskem. Několik živorečcích mil země, užívané k zemědělským účelům, pokryto bylo obrovskými kusy ledu, vytrhanými stromy a kusy skal. Borový les u Pourtauu, známý po celé Evropě velikostí svých stromů, byl úplně zničen.

Po tři následující dny obyvatelé městečka na horském úpatí nevěděli, co bylo příčinou strašlivé laviny. Mha, která zahalovala vrchol hory Mont Blanc, konečně zvedla se v sobotu a teleskopem bylo zjištěno, že vrchol hory se sřítíl. Tvárnost hory se značně změnila a událost tato připravila horu tuto o titul "krále Alp," neboť až do 24. listopadu byla 15,781 stopu vysoká. Lavina byla způsobena rozštěpením se častí vrtébové pyramidy, která tvořila vrchol největší hory v Evropě. Kámen sřítíl se strážlivou prudkostí do ložisek sněhu a ledu a v echvíli vytvořila se obrovská sněhová koule, jež polybovala se rychle po svahu, mohutně každým okamžikem.

Mnozí mají za to, že hora Mont Blanc nalézá se ve Švýcarsku. Pravdou je, že hora tato nalézá se na pomezí Francie, Švýcarska a Italie, mezi Velkým a Malým průsmyčkem sv. Bernarda a hlavní její část je ve Francii. Hora za jasného dne může býti spatřena z Lyonsu. Malé městečko Chamonix bylo cílem turistů, kteří přáli blízkosti.

Vzestup na tuto horu byl plný nebezpečí. Více jak 500 osob, pokud je známo, bylo usmrceno při cestování v jejich výšcích. Jacques Baltat, odvážný horal, byl prvním, který dostal se až na vrcholek hory. Došel velkého svého vítězství v roce 1786 po strašlivě noci strávené mezi praska jími glaciery a duncími lavinami. Avšak toto vítězství Baltatovo nebylo konečné. Mont Blanc čekala celých čtyřicet osm let, aby se pomstila. V roce 1834 Baltat zabýval při novém pokusu o dostižení vrcholku hory, sřítiv se do propasti.

Velké množství horských průvodčích zahynulo při slézání hory, aby turistům ukázali její krásy. Členové Couttetrovy rodiny v Chamonix byli průvodčími turistů po celá stáletí. Ambrose Couttet, statný Savojan, provázek Garrett P. Serviss, známého alpinistu a spisovatele, na vrcholek hory v roce 1895, přes to, že věděl, že tři jeho předkové zahynuli na cestách po svazích zřádě hory. Věděl, že jeden z jeho předků stejného s ním jména lež na ledových prsou hory, kde se sřítíl do hluboké propasti. Jiný jeho předek, Pierre Couttet, usmrcen byl lavinou.

Ambrose Couttet a Garrett P. Serviss nesetkali se v výsledkem při pokusu o dostižení vrcholku hory. Když dostali se do značné výše, uznamenal Couttet, že strážlivě bouře řídí na vrcholek hory a že laviny řítí se na všechny strany. Serviss trval na pokračování v cestě, ale Couttet, který znal rozmary hory, odepřel. "Je nebezpečné, že bychom se zastoupiti," prohlásil průvodčí klid-

Dnešní Berlín je velmi rozdílným městem od Berlína před třiceti roky, praví Noel Buxton v zajímavém článku v časopise The Manchester Guardian. V době prvního světového války v roce 1890 Bismarck právě padl a naděje válečné strany a autokratů upjaty byly na mladého muže, jehož neklidná osobnost je váhla. A tyto živly nebyly ve svých nadějích zklamány.

Mladý německý císař brzy ukázal, že chce býti vojáckým a že chce německé jméno učiniti obávaným. Německo stalo se militaristickou národností a to připomínáno bylo návštěvníku na každém kroku v této zemi, v Berlíně ovšem především. Důstojníci německí byli jakýmsi polobohy. Kráceli po ulicích ve vedomí vysoké své důležitosti. Všechno muselo se jim uhybnati z cesty a o všem i lidé, kteří přišli do Německa z jiných zemí. Němci sice ponechali si mnohé ze starého zřízení, ale přece jenom dnes si člověk při návštěvě Německa musí brzy uvědomit, že starého militaristického ducha tu již není.

Dnešní Berlín poskytuje toho důkaz. Veliké paláce na Wilhelmstrasse, jež byly druhdy sídly moených, byly zaujaty civilními úředníky a ozývá se tu váude dnešek klepot psacích strojů. V paláci a krásnými zahradami, sousedícími s Tiergartenem, kde druhdy sídlil vrchní správce císařovy domácnosti, bydlí nyní Ebert, bývalý sedlář, jenž stal se prezidentem Německa. Navštívil jsem německého presidenta a spolu s vádci většinou socialistů sestoupili jsme do zahrady, kde použili jsme pohostinnosti paní Ebertové. Zde v krásné besídce hovořil jsem se socialistickými členy říšské rady o naléhavých problémech socialistického Německa.

V jiném paláci berlínském, jenž je residení předsedy říšské rady, obědval jsem s novým předsedou Loebem, který je dobře znám v anglických dělnických kruzech. Stíny bývalých německých vládců musely se chvěti hrůzou, když noví vládcové Německa docela přátelsky hovořili se sloužilci, z nichž mnozí snažili se pochlibiti troškami angličtiny v hovoru s anglickými hosty.

Návštěva říšské rady odhalí novou revoluci, jež významuje se přítomností velkého počtu žen, které do nedávna v Německu neměly žádných práv a dnes těší se politické rovnoprávnosti s muži a mohou netoliko voliti, ale i volenu býti. Tituly a výsady neznamenají nyní nic. Bohatí jsou nuceni platiti nyní nejvyšší daně a přes to mají jenom stejná práva s ostatními. V elegantních restauracích, kde ještě před dvěma roky přineom a šlechticům prokazovány byly zvláštní pozornosti, jedná se se všemi návštěvníky dnes stejně.

Mezi minulostí a přítomností Německa leží propast. Berlín sám je toho svědectvím. Konservativní živly, starému režimu věrné, ovšem neustávají v práci pro obnovení starých časů. Ale převládá většina německého lidu si obnovu militaristického nadvládí nepřeje a postaví se zajiště proti každému reakcionářskému pokusu v Německu na nejhroznatější odpor.